

УДК 343.8

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.56>

ПРИНЦИП ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Пилипенко Д.О.,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0003-1299-6178>

Пилипенко Д.О. Принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарань.

В межах статті розглянуто зміст та сутність засади диференціації та індивідуалізації виконання покарань в кримінально-виконавчому праві. Наголошено на виключному єдиному сприйнятті цієї комплексної засади, враховуючи елементи диференціації й індивідуалізації. Зазначено, що сприйняття цих елементів у комплексі належним чином відтворюватиме сутність принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань та, навпаки, відокремлене сприйняття цих елементів свідчитиме лише про часткове відображення специфіки врегульованих цією засадою правовідносин. Принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарань є похідним від кримінально-правової засади диференціації та індивідуалізації кримінальної відповідальності. При цьому крім похідного зв'язку принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарань також має міжгалузеву сутність, враховуючи «правову конекцію» між галузями кримінального та кримінально-виконавчого права. Встановлено, що такий перетин галузей права відбувається під час вирішення низки питань пов'язаних із позбавленням волі. До таких питань належать регламентація процедур застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання та заміну невідбутої частини покарання більш м'яким. В регулюванні цих правовідносин одне з ключових місць належить саме принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань. Такий зв'язок двох нормативно-правових актів в контексті відображення зазначеного принципу визначено як дуальну конвергенцію. В межах статті наголошено, що це явище також й характерним для одночасного регулювання окремої категорії питань пов'язаних в виконанням покарань нормами як кримінально-виконавчого права так й нормативно-правовими актами Міністерства охорони здоров'я. Також наголошено на міжгалузевій сутності принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань в умовах тріадної конвергентності. Тобто за умов одночасного застосування галузей кримінального, кримінального процесуального та кримінально-виконавчого права в межах регулю-

вання окремих питань пов'язаних з виконанням покарань. Зазначено, що міжгалузевий принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарань також характеризується критерієм колінеарності, у випадку його одночасного використання у різнорідних правовідносинах сфери кримінально-виконавчого та адміністративного права.

Ключові слова: складносурядний принцип, правова конекція, дуальна конвергентність, тріадна конвергентність, критерій колінеарності.

Pylypenko D. The principle of differentiation and individualization of execution of punishments.

The content and essence of the principles of differentiation and individualization of the execution of punishments in criminal enforcement law are considered within the scope of the article. Emphasis is placed on the exceptional unified perception of this complex basis, taking into account the elements of differentiation and individualization. It is noted that the perception of these elements in a complex will properly reproduce the essence of the principle of differentiation and individualization of the execution of punishments, and, on the contrary, the separate perception of these elements will indicate only a partial reflection of the specificity of the legal relations regulated by this principle. The principle of differentiation and individualization of execution of punishments is derived from the criminal law principle of differentiation and individualization of criminal responsibility. At the same time, in addition to the derivative connection, the principle of differentiation and individualization of the execution of punishments also has an interdisciplinary essence, taking into account the «legal connection» between the branches of criminal and criminal enforcement law. It has been established that such an intersection of the branches of law occurs during the resolution of a number of issues related to deprivation of liberty. Such issues include the regulation of the procedures for applying parole from serving a sentence and replacing the unserved part of the sentence with a milder one. In the regulation of these legal relations, one of the key powers belongs to the principle of differentiation and individualization of execution of

punishments. Such a connection of two normative legal acts in the context of reflecting the specified principle is defined as dual convergence. Within the article, it is emphasized that this phenomenon is also characteristic of the simultaneous regulation of a separate category of issues related to the execution of punishments by the norms of both criminal law and normative legal acts of the Ministry of Health. The interdisciplinary essence of the principle of differentiation and individualization of execution of punishments in conditions of triadic convergence is also emphasized. That is, under the conditions of simultaneous application of the branches of criminal, criminal procedural and criminal enforcement law within the framework of the regulation of certain issues related to the execution of punishments. It is noted that the interdisciplinary principle of differentiation and individualization of execution of punishments is also characterized by the collinearity criterion, in the case of its simultaneous use in heterogeneous legal relations in the sphere of criminal and administrative law.

Key words: complex order principle, legal connection, dual convergence, triadic convergence, collinearity criterion.

Постановка проблеми. Удосконалення внутрішньодержавної нормативної сфери галузевого регулювання є доволі складним та кропітким процесом. Цей процес охоплює комплекс заходів різновекторного спрямування. Одним з ключових напрямів вказаного є коректне визначення та належне сприйняття сутності принципів, які є основою нормативного визначення галузевого права. Вказане в повній мірі стосується всіх категорій правових засад, які визначені як законодавцем так й теоретико-прикладними особливостями реалій їх існування й реалізації. Зазначене є цілком актуальним для галузі кримінально-виконавчого права та її принципів. Враховуючи специфіку предмету правовідносин регулювання галуззю кримінально-виконавчого права, провідне місце серед його засад безумовно належить принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань. Цей принцип є складним за своєю сутністю, оскільки поєднує в собі два елементи, які невід'ємно пов'язані між собою, до них належать: диференціація та індивідуалізація. Враховуючи таку «компонентність», науковцями подеколи висловлюються полярні погляди щодо формулювання й сприйняття принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань.

Стан опрацювання засади гуманізму в кримінально-виконавчому праві враховує наукові дослідження такими науковцями як, І.Г. Богатирьов, Л.М. Горбач, О.М. Джужа, З.В. Журавська, О.Г. Колб, В.Я. Конопельський, М.С. Пузирьов, А.В. Савченко, А.Х. Степанюк, І.С. Яковець та ін.

Метою статті є визначення змісту принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань враховуючи теоретичні погляди в теорії кримінально-виконавчого права з цього питання. Вказане здійснюється з метою вироблення сталої теоретичної позиції щодо єдиного сприйняття засади диференціації та індивідуалізації виконання покарань.

Виклад основного матеріалу. Принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарань визначено у змісті ст. 5 КВК України. Цей принцип є невід'ємним елементом системи засад кримінально-виконавчого права та своєю сутністю відображає окремий пласт сутнісної характеристики сфери виконання й відбування покарань. Одним з дискусійних питань в теорії кримінально-виконавчого права є категорійність належності засади диференціації та індивідуалізації виконання покарань. Так, наприклад, О.О. Наташев [1, с. 8-9] та М.О. Стручков [2, с. 86] в своїх міркуваннях стосовно місця вказаного принципу в системі кримінально-виконавчого не відносили цю засаду як до категорії міжгалузевих, так й галузевих. М.С. Пузирьов окреслює принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарань межами галузі кримінально-виконавчого права [3, с. 78].

У свою чергу Г.П. Байдаков [4, с. 62], М.О. Стручков, І.В. Шмаров, І.А. Сперанський сприймаючи відокремлено диференціацію та індивідуалізацію виконання покарань відносили їх до міжгалузевих принципів, які можуть застосовуватись у правовому регулюванні нормами кримінального та кримінально-виконавчого права [5, с. 121]. Автори навчального посібника за загальною редакцією О.Г. Колба та О.М. Джужа зазначають, що у змісті визначеного ст. 5 КВК принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань об'єднані не два різних принципи, хоча й тотожні по деяких формах прояву, а два однорідні принципи, один з яких носить загальний характер (диференціація), а інший – конкретний (індивідуалізація) [6, с. 47]. Аналогічної позиції дотримуються А.Х. Степанюк та І.С. Яковець [7, с. 28].

В цілому погоджуючись з авторами щодо визначення змісту цього принципу кримінально-виконавчого права, на наше переконання все ж доцільно, перш за все, сприймати диференціацію та індивідуалізацію покарань як міжгалузевий принцип. Детальніше цю позицію ми обґрунтуватимемо далі в цій статті. Однак, з приводу наведених позицій науковців, перш за все, слід висловити авторський погляд щодо недоцільності роз'єднання між собою комплексного за своєю суттю принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань.

На наш погляд, принцип диференціації та індивідуалізації покарань є єдиною, «складносуряд-

ною засадою». Цей принцип включає в себе елементи, які лише у своєму поєднанні утворюють єдине й коректне сприйняття принципу диференціації та індивідуалізації покарань. У цьому контексті ми цілком погоджуємось з позицією М.П. Мелентьєва та О.Я. Гришко, відповідно до якої диференціація без індивідуалізації безглузда, а індивідуалізація без диференціації неможлива [8, с. 203]. Стосовно диференціації та індивідуалізації як елементів одного принципу також слушно зазначає О.О. Рябінін, що не слід застосовувати їх окремо, тим більше – незалежно одне від одного [9, с. 27]. Отже як ми вже зазначали невід’ємні елементи одного принципу диференціація та індивідуалізація співвідносяться як загальне до єдиного. Така собі «теоретичне дедукція» співвідношення диференціації та індивідуалізації не суперечить етимології цих категорій, та при цьому є цілком органічною для коректного сприйняття та розуміння цього комплексного принципу. У цьому контексті І. В. Шмаров, влучно зазначає, що індивідуалізація виконання покарання є логічним продовженням його диференціації [10, с. 87]. Таким чином комплексність сприйняття сутності принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань продиктована не лише тісним взаємозв’язком його структурних елементів, а й специфікою реалізації цієї засади, про що мова йтиме в межах цієї статті.

Ще раз зазначимо, що цей принцип є неподільним та лише в такій конструкції в повній мірі відображає собою кримінально-виконавчу дійсність виконання покарань. Крім цього обґрунтування міжгалузевої сутності принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань фактором актуальності не лише для кримінально-виконавчого, а й кримінального права у контексті співвідношення понять «відповідальність» та «покарання» як частин відповідних принципів – є доволі дискусійним питанням. На наше переконання вказаний принцип кримінально-виконавчого права є похідним від спорідненої засади кримінального права у вигляді диференціації та індивідуалізації кримінальної відповідальності. Саме така прямо пропорційна залежність цих принципів вибудовує неперервний зв’язок між галузями кримінального та кримінально-виконавчого права, однак попри наявний взаємозв’язок ці принципи в практичній площині покладені в основу правовідносин різного змісту та в практиці вітчизняної системи кримінальної юстиції послідовно трансформуються з кримінально-правової відповідальності до кримінально-виконавчого виконання покарань. Тому саме за таких умов «фактор міжгалузевості» зазначеного принципу достатньо складно обґрунтувати.

На наш погляд міжгалузевий характер принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань на приладі належності його до галузей

кримінального й кримінально-виконавчого права простежується саме в практичній площині вирішення окремих питань звільнення від покарання та його відбування, які одночасно регламентовані розділом XII КК та главою 23 КВК. На практиці конвергенція галузей кримінального та кримінально-виконавчого права у контексті реалізації, у тому числі, засади диференціації та індивідуалізації виконання покарань досить часто зустрічається, як наприклад, під час реалізації процедур умовно-дострокового звільнення від відбування покарання, а також заміни невідбутої частини покарання більш м’яким. Під час вирішення цих питань судом враховуються як вимоги ст.ст. 81, 82 КК України, відповідні норми КВК, а також матеріали справи сформовані адміністрацією закладу виконання покарань, які свідчать, що засуджений сумлінною поведінкою і ставленням до праці дійсно довів своє виправлення (у випадку умовно-дострокового звільнення) або засуджений став на шлях виправлення (у випадку заміни невідбутої частини покарання більш м’яким). На наше переконання саме такий «пласт» правовідносин свідчить про міжгалузеву сутність принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань, згідно якої лише категорія «позитивних» засуджених (груповий критерій) може претендувати на застосування до них вказаних механізмів, при цьому підхід до набуття «позитивного статусу» завжди суто індивідуальний для кожного засудженого, враховуючи специфіку оцінювання та зважування адміністраціями установ виконання покарань стану виправлення кожного із засуджених.

Міжгалузевий зв’язок диференціації та індивідуалізації виконання покарань, як наше переконання, не обмежується зв’язком з галуззю кримінального права. Практична площина кримінально-виконавчих правовідносин розширює «кордони» сприйняття та, відповідно, реалізації принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань в напрямку інших сучасних правових сфер в нашій державі. Так, під час виконання та відбування покарань засудженими можуть виникати питання, які потребуватимуть одночасного врегулювання як нормами кримінально-виконавчого права так й нормативно-правовими актами у сфері охорони здоров’я. У якості прикладу слід зупинитись на наступній інформації. Відповідно до доповіді Центру громадського здоров’я Міністерства охорони здоров’я України (далі – Центру громадського здоров’я МОЗ України). Україна має прогалини у боротьбі з туберкульозом (далі – ТБ) серед ув’язнених. Рівень захворюваності на ТБ у пенітенціарній системі шокує: у 2019 році захворюваність на туберкульоз серед ув’язнених/засуджених була у 22,3 рази вище, ніж в загальній популяції [11].

Таке явище є, на жаль, доволі розповсюдженим в реаліях вітчизняної кримінально-виконавчої системи та до засуджених, в яких було виявлено це захворювання в обов'язковому порядку застосовується певні лікувально-ізоляційні заходи, які базуються на нормах вказаних вище галузях права. Так, відповідно до п. 5 Порядку надання медичної допомоги хворим на туберкульоз особам, взятим під варту, чи які тримаються в установах виконання покарань, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2014 р. № 205: Хворі на заразні форми туберкульозу особи, взяті під варту, отримують медичну допомогу в стаціонарних умовах в дільницях слідчих ізоляторів спеціалізованих туберкульозних лікарень Державної кримінально-виконавчої служби (відомчі туберкульозні лікарні) [12]. Також згідно з розділом III Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого наказом Мінюсту та МОЗ України від 15.08.2014 р. № 1348/5/572, направленню на госпіталізацію в лікарняні заклади ДКВС підлягають засуджені, у яких виникли захворювання або загострилися хронічні хвороби, лікування яких потребує госпіталізації до лікарняних закладів ДКВС. Відповідно до додатку 7 цього ж порядку засуджені хворі на туберкульоз в залежності від різновиду цього захворювання та ускладнень пов'язаних з ним, направляються в спеціалізовані туберкульозні лікарні або фтизіохірургічні відділення [13].

В таких спеціалізованих медичних закладах режим утримання засуджених врегульовується як нормами МОЗ, що визначають процес лікування осіб, які відбувають покарання, так й нормами кримінально-виконавчого законодавства. Відповідно до Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань затвердженого наказом Мінюсту від 28.08.2018 р. № 2823/5 (далі - Правила), вони також стосуються й засуджених, які знаходяться у лікарняних закладах, враховуючи певні особливості пов'язані із захворюванням засудженого та визначеною процедурою його лікування. Доречі згідно цих Правил на осіб, які хворі на активну форму туберкульозу, вимоги цих Правил повністю поширюються, як на засуджених, що перебувають у лікарняних закладах [14]. Отже враховуючи зміст вищеперерахованих нормативно-правових актів правовий статус засуджених за умов перебування в лікувальних закладах регламентується комплексом нормативних документів, що належать як до сфери видавництва Мінюсту так й МОЗ. Така комплексність також базується, у тому числі, на міжгалузевій сутності принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань. Оскільки лікування засуджених від захворювань, які потребують ізоляції від інших осіб, що відбувають покарання потребують додаткового як індивідуального, а рівно й групо-

вого (диференційованого) впливу за для визначення подальших умов та порядку відбування покарання, засада диференціації та індивідуалізації виконання покарань, за таких умов, є однією з ключових.

Отже практичний аспект реалізації правових норм, які регламентують питання пов'язані із відбуванням покарань, свідчать про широке застосування нормативно-правових актів міжгалузевого походження. Такі правові акти, попри їх різногалузеве походження все ж сфокусовані навколо засуджених у контексті врегулювання правовідносин пов'язаних виключно з ними. Тобто конвергенція правових норм фактично відбувається щодо засудженого враховуючи й базові загальноправові положення, що визначають зміст та спрямування цих правових норм. Враховуючи це, принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарань за умов одночасного врегулювання певних правовідносин під час відбування покарань нормами різних галузей права (наприклад кримінального або нормами МОЗ) характеризується *критерієм конвергентності* (курсив – Д.П.) з подальшим поділом цього критерію на різновиди в залежності від кількості нормативно-правових актів, які використовуються для врегулювання конкретних правовідносин. Саме зазначений критерій (ознака) засади диференціації та індивідуалізації виконання покарань є характерною для наступного практичного аспекту реалізації вказаного міжгалузевого принципу.

Під час виконання й відбування засудженими покарань може виникати низка питань практичного характеру, які нормативно врегульовані та вирішуються комплексно із застосуванням низки правових актів. Мова йде про питання, що визначені у ч. 1 ст. 537 КПК. Окремі з цих питань, про які вже згадували вище одночасно врегульовані як нормами кримінального, кримінального процесуального та кримінально-виконавчого законодавства. Ці питання стосуються порядку застосування до засуджених умовно-дострокового звільнення (ст. 81 КК; п. 2 ч. 1 ст. 537 КПК; ст. 152 КВК) та заміни невідбутої частини покарання більш м'яким (ст. 81 КК; п. 3 ч. 1 ст. 537 КПК; ч. 3 ст. 154 КВК). Також такий комплексний підхід до врегулювання окремих питань під час виконання покарань із одночасним застосуванням «тріади» галузевих законів визначений законодавцем для процедури прийняття уповноваженим органом рішення про передачу особи для обміну як військовополоненого (ст. 84¹ КК; п. 13⁴ ч. 1 ст. 537 КПК; ст. 152 КВК). Аналогічний підхід також є актуальним для вирішення питання про звільнення від покарання за хворобою (ст. 84 КК; п. 6 ч. 1 ст. 537 КПК; ст. 152 КВК). Цілком обґрунтованим в даному випадку є умовивід, що загадані вище питання попри «потрійність» нормативного, галузевого врегулювання також базу-

ються на міжгалузевих принципах у тому числі на засаді диференціації й індивідуалізації виконання покарань. На наше переконання зазначені питання в обов'язковому порядку мають вирішуватись перш за все із врахуванням індивідуальних (особистих) рис кожного із засуджених із подальшим формуванням узагальнених, диференційованих критеріїв, які є характерними вже для відповідної групи (кола) таких засуджених, із подальшим визначенням конкретизованого правового механізму вирішення окремих питань окреслених вище. Така специфіка прикладного відображення принципу диференціації й індивідуалізації виконання покарань є різновидом вищезгаданого критерію конвергентності та являє собою *триадну конвергентність* (курсив – Д.П.) (тобто відображення собою змісту трьох нормативно-правових актів, які застосовуються для врегулювання окремих правовідносин).

Крім наведеного прикладу одночасного виконання трьох галузевих законів системи кримінальної юстиції, під час виконання покарань в кримінально-виконавчій сфері все ж таки більш розповсюдженою є система «дуального» міжгалузевого врегулювання питань під час виконання покарань. Так звана *дуальна конвергентність* (курсив – Д.П.) в межах кримінально-виконавчого права спостерігається не лише на прикладі застосування норм кримінально-виконавчого права та положень нормативно-правових актів МОЗ. Вказану дуальність також можна прослідкувати й між кримінально-виконавчим та кримінальним процесуальним правом. В якості прикладу можна навести «міжгалузеву процедурність» щодо вирішення питань стосовно примусового годування засуджених (ст. 116 КВК та ч. 4 ст. 539 КПК) та про застосування заходів стягнення до осіб, позбавлених волі, у виді переведення засудженого до приміщення камерного типу (одиначної камери) (ст.ст. 134, 135 КВК та ч. 4 ст. 539 КПК). Вказані приклади міжгалузевого врегулювання правовідносин, які виникають під час виконання покарань, також цілком зосереджені навколо особи засудженого. Вирішення цих питань без врахування індивідуальних факторів кожного із засуджених та подальше визначення політики внутрішньогалузевого врегулювання для відповідних диференційованих груп, осіб, що відбувають покарання цілком та повністю ґрунтується на комплексі принципів. Серед інших, до числа таких принципів також належать міжгалузеві засади, провідне місце серед яких, враховуючи питання, які вказані вище, належить принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань.

Всі вищеперераховані приклади триадної та/або дуальної конвергентності нормативно-правових актів, які, ґрунтуючись на комплексі засад, у тому числі міжгалузевих, одномоментно застосовуються для регулювання певної категорії пра-

вовідносин пов'язаних з виконанням покарань за вчинені кримінальні правопорушення. Така модель конвергентності нормативно-правових актів, відповідним чином екстраполюється й на сприйняття правових засад, на яких вона ґрунтується. У цьому контексті, на наше переконання, є цілком логічним те, що міжгалузева конвергентність є також прийнятною й для принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань. Однак, попри наведені приклади така модель також не є повною для остаточного з'ясування сутності вказаного принципу.

За для підтвердження цього дозволимо собі дещо вийти за межі чинних нормативно-правових актів, які тим чи іншим чином регулюють правовідносини, пов'язані із особою засудженого за вчинене кримінальне правопорушення. В межах сучасних правових реалій нашої держави, інститут покарання у вигляді позбавлення волі також є характерним не лише для системи кримінальної юстиції. В сфері регулювання адміністративного права також існує інститут покарання, елементом якого є позбавлення волі. Так, згідно зі ст. 32 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), адміністративний арешт установлюється і застосовується лише у виняткових випадках за окремі види адміністративних правопорушень на строк до п'ятнадцяти діб [15].

Визначаючи паралелі із сферою кримінальної юстиції, в межах КУпАП у випадку вчиненого протиправного діяння (адміністративного делікту) може бути передбачена адміністративно-правова санкція у вигляді короткочасного позбавлення волі у вигляді адміністративного арешту. За цих умов дещо схожою є правова конструкція реакції та «державної репресії» як за скоєними кримінальними правопорушеннями, так й за окремою категорією адміністративних деліктів. У випадку застосування до правопорушників адміністративного арешту, відповідно до ст. 327 КУпАП таких осіб тримають під вартою в місцях, що їх визначають органи Національної поліції. Такими місцями є ізолятори тимчасового тримання органів внутрішніх справ України (далі - ІТТ). В свою чергу умови перебування арештованих осіб в ІТТ та відповідно умови й порядок виконання адміністративного покарання у вигляді адміністративного арешту визначаються відповідними правилами внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України, затверджених наказом МВС України від 02.12.2008 № 638 (далі – ПВР ІТТ). Враховуючи зміст вказаного підзаконного нормативного акту, слід зазначити, що для нього є актуальним й прийнятним принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарань, який цілком знаходить своє відображення у визначенні основ діяльності персоналу ІТТ, регламентації прав й обов'язків арештованих осіб, порядку забезпечення прав таких

осіб тощо [16]. При цьому, беручи до уваги сучасні правові реалії та актуальність цієї засади для інших галузей права, зокрема адміністративного, принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарань доцільно характеризувати також *критерієм колінеарності* (курсив – Д.П.), оскільки такий критерій засвідчує одночасний вплив цього принципу на регулювання паралельних правовідносин, які не мають «точок перетину» за жодною із ознак, враховуючи, у тому числі, суб'єктивну складову цих правовідносин (особу правопорушника).

Висновки. Таким чином, міжгалузевий характер принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань цілком обумовлений прикладним аспектом його реалізації. Ця засада є неподільною в своїй номінальній та фактичній сутності. Практична складова цієї засади регламентована не лише нормативно-правовими актами системи кримінальної юстиції. Враховуючи багатоаспектність правовідносин, які можуть виникати під час виконання покарань, їх нормативне врегулювання комплексом нормативно-правових актів, які мають вищу юридичну силу, так й підзаконними актами, принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарань в повній мірі належить до категорії міжгалузевих засад. В такому контексті цей принцип характеризується критерієм конвергентності, який може поділятися на різновиди в залежності від кількості використання різногалузевих нормативних актів для врегулювання конкретних правовідносин в межах галузі кримінально-виконавчого права, а також критерієм колінеарності, з підстав впливу цього принципу на врегулювання однотипних правовідносин в різних галузях права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Наташев А.Е. Принципы советского исправительно-трудового права. М.: Изд-во ВНИИ МВД СССР, 1972. 40 с.
2. Стручков Н.А. Курс исправительно-трудового права. Проблемы Общей части. М.: Юрид. лит., 1984. 240 с.
3. Пузирьов М.С. Диференціація та індивідуалізація виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2012. 252 с.
4. Байдаков Г.П. Основные принципы исправления и перевоспитания осужденных. Личность преступника и исполнение уголовных наказаний: сб. науч. тр. М., 1991. С. 56–66.
5. Стручков Н.А. Советское исправительно-трудовое право. Общая часть. М.: Академия МВД СССР, 1977. 308 с.
6. Колб О.Г., Джужа О.М. Реалізація принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань у кримінально-виконавчій діяльності України. Київ: Кондор, 2018.
7. Степанюк А.Х., Яковець І.С. Кримінально-виконавчий кодекс України. Науково-практичний коментар. Харків: ТОВ Одиссей, 2008. 560 с.
8. Гришко А.Я. Отражение в уголовно-исполнительном праве общеправовых и межотраслевых принципов российского права. Уголовно-исполнительное право: Учебник. Общая часть. М.: Логос, 2006. 444 с.
9. Рябинин А.А. О дифференциации и индивидуализации. Уфа: УВШ МВД РФ, 1993. С. 23–29.
10. Шмаров И.В. Уголовно-исполнительное право. Учебник. М.: Изд-во БЕК, 1996. 418 с.
11. В Україні захворюваність на туберкульоз серед ув'язнених у 22 рази вище, ніж серед загального населення. URL: <https://phc.org.ua/news/v-ukraini-zakhvoryuvanist-na-tuberkuloz-sered-uvyaznenikh-u-22-razi-vische-nizh-sered>.
12. Про затвердження Порядку надання медичної допомоги хворим на туберкульоз особам, взятим під варту, чи які тримаються в установах виконання покарань. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.06.2014 № 205 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/205-2014-%D0%BF#n8>.
13. Про затвердження Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі. Наказ Міністерства юстиції України, МОЗ України від 15.08.2014 № 1348/5/572 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-14#n295>.
14. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. Наказ Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>.
15. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
16. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України. Наказ МВС України від 02.12.2008 № 638. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-09#Text>.